

This is an Accepted Manuscript of an article published by Suomenmaan kustannus in Suomenmaa on May 14 2025, available at <https://www.suomenmaa.fi/mielipide/lukijalta-kuntien-rooli-yrityksien-osaamisen-kehittamisessa-esimerkkina-vantaan-puolijohdeala/>

Kuntien rooli yritysten osaamisen kehittämisessä – esimerkkinä Vantaan puolijohdeala

Huhtikuussa 2024 julkistetun Chips from the North -strategian mukaisesti työpaikkojen määrää pyritään kasvattamaan Suomessa 7 000:sta 20 000:een vuoteen 2035 mennessä. Puolijohdealan strateginen merkitys on laajasti tiedostettu Euroopassa ja Suomessa ja nyt myös Vantaalla kaupunkipolitiikassa.

Ala on tärkeä vihreässä siirtymässä muun muassa energiaa säästävien innovaatioiden vuoksi. Esimerkkinä alan merkityksellisyydestä on myös Millennium-palkinto, joka annettiin 2024 intialaistaustaiselle professori Bantval Jayant Baligalle. Hänellä sanotaan olevan puolijohdeteknologiaan liittyvän innovaation ansiosta ”Maailman suurin negatiivinen hiilijalanjälki” (YLE 4.9.2024). Tekoälyn kehitys, data- ja pilvipalvelukeskusten yleistyminen, geopoliittiset muutokset ja erilaiset ympäristölainsäädäntöön ja ympäristön seurantaan liittyvät vaatimukset lisäävät alan tuotteiden ja palveluiden kysyntää. Digitalisaatioon liittyvän ekoinnovaatiotoiminnan tulvan kehittelyn kannalta puolijohdeala on vahva strateginen ekosysteemi, joka voi tuottaa uusia kasvuyrityksiä Suomeen. Alan kasvua rajoittaa eniten osaavan työvoiman saatavuus.

Alan teollisuuden työpaikkoja on keskittynyt Vantaalle tuhansia pääasiassa Kehä III:n varteen. Sijaintia tukee alalle tärkeä kansainvälinen Helsinki-Vantaan lentokenttä, kohtuuhintainen maa ja pitkät perinteet logistiikkaklusterin kehittämisessä. Työmarkkinoiden näkökulmasta Vantaa on laajalta alueelta saavutettavin paikka Suomessa. Espoon ja Helsingin tutkimuslaitokset ja lähikuntien oppilaitokset vastaavat klusterin osaamishuollosta Vantaan ja muun Suomen lisäksi. Tohtoreita ja korkeakoulutettuja on monissa Vantaan alan yrityksissä jopa yli puolet työvoimasta.

Tunnettuja alan yrityksiä, jotka ovat edustettuina alan strategian laatineessa valtakunnallisessa puolijohdealan toimialatyöryhmässä Vantaalta, ovat mm. Vaisala Oyj, Murata Electronics Oy, Okmetic Oy ja uusi pörssitulokas Canatu Oyj. Suurten kaupunkien vertailussa Vantaalla yhdessä Espoon kanssa on alan valmistuksen työpaikkoja suhteessa muihin työpaikkoihin eniten Oulun jälkeen, selvästi enemmän kuin Turussa, Helsingissä tai Tampereella.

Mainitun strategian mukaan alan haasteisiin on vastattava oppilaitosten ja yritysten yhteistyöllä. Vantaa onkin päättänyt vastata osaltaan puolijohdestrategian haasteeseen ja kysymykseen, mitkä ovat tärkeimmät konkreettiset toimenpiteet puolijohdeteollisuuden kasvuun vastaamiseksi Vantaalla?

Kysymykseen vastaamiseen Vantaa sovelsi EU:n parhaimmaksi arvioimaa alueellista ennakoitikäytäntöä, jota Suomessa on viime aikoina sovellettu erityisesti Kaakkois-Suomen ELY-keskuksen alueella. Kyse on toimialakohtaisesta ennakoitikäytännöstä. Menetelmää päätettiin soveltaa Vantaalla ensimmäistä kertaa paikallistasolla maakuntatason sijaan. Menetelmässä tärkeää on päätöksenteon tarpeen kannalta merkityksellisen ennakoititiedon hankinta ja sen tulkinta toimenpidesuosituksiksi sekä päätöksenteon edistäminen.

Vantaalla metodiikka tuotti jatkotoimenpideaihoita, jotka priorisoitiin osallistujien palautekyselyssä ja joita on lähdetty laittamaan toimeen. Erittäin tärkeitä jatkotoimenpiteitä olivat (1) Muuntokoulutuksen lisääminen yritysten lähellä ja yritysten henkilöstöstä, (2) Toimintasuunnitelma alan tunnetuksi tekemiseksi (3) Vantaan markkinointi ”pii- ja nanohiililaaksona” sekä alan merkityksen korostaminen vihreässä siirtymässä, (4) Puolijohdealan säännöllisesti kokoontuva

foorumi Vantaalla, (5) Pitkän aikavälin osaamistarpeiden ennakointi, (6) Kansainvälisissä toimintaympäristöissä toimiminen. Lähes yhtä tärkeinä pidettiin seuraavia: (7) Joustavat monimuotokoulutusmallit erityisesti vuorotyöläisten tarpeista, (8) Puhdastilahankkeen ympärille verkottumista, toimintamalleja ja viestintää, (9) Oppimisympäristöt, sekä (10) Joukkoliikenteen kehittäminen. Melko tärkeitä jatkotoimenpiteitä olivat muun muassa (11) Automaatio- ja robottiikkainsinöörien tuottaminen, (12) Yrityksen kehittämisen palvelupolku Espoosta start up -vaiheesta erityisesti Aalto yliopistosta Vantaalle scale up -vaiheeseen.

Työvoima- ja elinkeinopolitiikka on yhä tärkeämpää kuntien toimintaa. Puolijohdealan ja muunkin elinkeinoelämän on syytä tunnustaa paikallistason vuorovaikutuksen ja siinä kuntien keskeinen rooli mm. yritysten osaamishuollossa. Esimerkiksi kunnat omistavat osittain tai kokonaan ammatillisia oppilaitoksia, ammattikorkeakouluja sekä täydennyskoulutusta tarjoavia muita organisaatioita ja ovat niiden hallituksissa päättäjinä.

Koulutuksen suuntaaminen kasvun tukemiseksi edellyttää niin kuntien virkamiesten kuin luottamushenkilöiden kytkemistä työvoima- ja osaamistarpeiden ennakointiprosesseihin, jos elinkeinoelämä haluaa toteuttaa alan kasvustrategioitaan. Tämän näkemys ei ole itsestään selvää Chips from the North -strategian perusteella, jossa kuntien roolista ei ole edes mainintaa toimijoina. Toki tämä kertoo myös siitä, että kunnat eivät ole aina itsekään riittävällä tavalla heränneet osaamisen kehittämisen ja yritysysteistyön merkitykseen. Työnjaon täsmentäminen valtion ja kuntien välillä koulutuksen kehittämisessä vaatisi eittämättä lisätarkastelua, jos työtä, tuottavuuden kasvua ja talouskasvua halutaan oikeasti Suomeen.

Yrjö Myllylä, YTT, aluekehityksen ja alueellisen ennakkoinnin dosentti (Itä-Suomen yliopisto), toimitusjohtaja, RD Aluekehitys Oy.

Mika Perttunen, elinkeinopäällikkö, elinvoimapalvelut, Vantaan kaupunki

Jari Kaivo-oja, HTT, YTM, dosentti (Helsingin yliopisto, Vaasan yliopisto ja Lapin yliopisto), tutkimusjohtaja, Tulevaisuuden tutkimuskeskus, Turun kauppakorkeakoulu, Turun yliopisto